

Zpráva o realizaci projektu “Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit” v českých knihovnách za rok 2021

VISK9/II

Tvorba a využívání souboru národních autorit představuje nedílnou součást katalogizačního procesu v knihovnách. Databáze národních autorit je spravována Národní knihovnou ČR a vzniká v rámci kooperace knihoven, která je podpořena programem VISK9 *Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit* (<https://visk.nkp.cz/visk-9>).

Projekt *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit* koordinuje a zajišťuje Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (ONJA).

Kooperující knihovny

Na kooperativní tvorbě a využívání souborů národních autorit se podílí řada knihoven od krajských přes odborné a akademické až po knihovny městské. Přehled participujících knihoven je uveden na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>) v sekci *Kooperace*.

Počet záznamů v bázi autorit

Následující tabulka nabízí přehled celkového počtu záznamů v autoritní bázi AUT10 k 31. 12. 2012 a roční přírůstek za rok 2021:

	celkem záznamů k 31.12.2021	přírůstek 2021 rozdílem
jmenné autority	995 483	32 610
personálie	831 294	29 467
korporace	164 189	3 143
NK ČR vč. složek	339 375	6 374
jiné knihovny (rozdílem)	656 108	26 236
zrušené autority jmenné+název.	17 697	381
názvové autority	35 399	2 490
jméno+název	25 420	2 130
korporace+název	6 441	242
unifikovaný název	3 538	118
NK ČR vč. složek	32 808	2 357
jiné knihovny (rozdílem)	2 591	133
věcné autority	78 232	1 670

obecná hesla	40 000	-765
geografické autority	34 642	2 392
formální deskriptory	2 407	28
chronologické autority	559	15
konspekt	624	0
NK ČR vč. složek	62 981	1 327
jiné knihovny (rozdílem)	15 251	343
zrušené autority věcné	3 697	1 294

Přírůstek autoritních záznamů od přispívajících knihoven

Následující tabulka obsahuje počty dodaných autoritních záznamů za jednotlivé kooperující knihovny v roce 2021 při rozdělení podle typu autority (JA = jmenné autority, KA = korporativní autority, JN = autority typu autor/název pro osoby, KN = autority typu autor/název pro korporace, UN = unifikované názvy).

SIGLA	JA	KA	JN	KN	UN
ABA001	2 950	1 227	2 026	209	77
ABA003	4	23	0	0	0
ABA004	2 148	36	36	0	7
ABA006	418	31	0	0	0
ABA007	46	19	0	0	0
ABA008	3 431	113	0	0	0
ABA009	21	0	0	0	0
ABA010	355	0	0	0	0
ABA013	1 703	109	0	0	0
ABB060	331	29	0	0	0
ABC013	130	0	0	0	0
ABC023	20	0	0	0	0
ABD003	1	0	0	0	0
ABD009	239	0	0	0	0
ABD010	13	0	0	0	0
ABD012	28	0	0	0	0
ABD046	28	0	0	0	0
ABD100	136	0	0	0	0
ABD156	88	1	0	0	0
ABD186	18	0	0	0	0
ABE304	709	5	0	0	0
ABE311	75	0	0	0	0
ABE323	106	200	0	0	0
ABE336	132	94	0	0	0
ABE370	87	32	0	0	0
ABE506	18	0	0	0	0
ABG001	1 151	0	0	0	0

ABH306	418	0	0	0	0
BOA001	1 950	227	56	18	30
BOD001	1 420	3	0	0	0
BOD003	101	0	0	0	0
BOD004	132	8	0	0	0
BOD008	175	3	0	0	0
BOD010	482	0	0	0	0
BOD012	1	0	0	0	0
BOD018	52	0	0	0	0
BOD022	559	0	0	0	0
BOD031	210	1	0	0	0
BOD034	253	72	0	0	0
BOD114	376	0	0	0	0
BOE303	168	0	0	0	0
BOE451	54	0	0	0	0
BOG001	139	0	0	0	0
CBA001	483	7	0	0	0
CBD007	501	0	0	0	0
CLG001	4	0	0	0	0
HBG001	0	1	0	0	0
HKA001	342	75	0	0	0
HKD003	16	0	0	0	0
JIG001	7	0	0	0	0
KLK001	669	9	0	0	0
KVG001	75	139	0	0	0
LIA001	398	54	0	0	0
OLA001	1 029	127	18	21	6
OLD012	2 919	111	0	0	0
OPG001	1	0	0	0	0
OSA001	270	26	0	0	0
OSD001	198	6	0	0	0
OSD002	7	0	0	0	0
PAG001	32	19	0	0	0
PNA001	1 320	304	0	0	0
PNG001	221	30	0	0	0
PNG503	14	0	0	0	0
PVG001	5	0	0	0	0
TUG001	80	0	0	0	0
UHG001	12	0	0	0	0
ULD001	23	0	0	0	0
ULG001	124	25	0	0	0
ZLG001	4	3	0	0	0
ZRG001	1	0	0	0	0

Portál Národní autority ČR

Informace týkající se problematiky národních autorit v ČR jsou dostupné na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>). Portál je základním přístupovým bodem pro otázky spojené s tvorbou a využitím souborů autorit v katalogizační praxi. Nabízí nejen obecné informace k jednotlivým typům autoritních záznamů, ale i konkrétní informace k samotnému zpracování, včetně metodik, doporučených zdrojů a využívaných postupů.

NK ČR jako koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR zajišťuje správu báze národních jmenných autorit, vykonává vrchní supervizi jmenných autoritních záznamů, schvaluje návrhy nových záznamů a návrhy oprav, vytváří metodické pokyny pro kooperativní spolupráci (viz <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy>), podílí se na tvorbě katalogizační politiky, včetně podílu na správě dotazů k problematice jmenných autorit v rámci databáze Dotazy ke katalogizaci - viz <http://katdotaz.nkp.cz>) a poskytuje konzultace kooperujícím knihovnám a dalším subjektům.

Školení

Konání školení v roce 2021 bylo ovlivněno především aktuální epidemiologickou situací. Uskutečnilo se úvodní školení nově zapojené Městské knihovny v Kralovicích. V online podobě proběhlo školení kolegyň z Ústřední knihovny Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava v souvislosti se změnou lokální supervizorky. Průběžně byly poskytovány konzultace podle potřeb kooperujících knihoven.

Kybernetický útok na NK ČR

V květnu 2021 zasáhla do procesu dodávání autoritních záznamů nucená odstávka serveru pro zasílání záznamů z kooperujících knihoven s jinými knihovními systémy než Aleph (tzv. bandaska) v důsledku kybernetického útoku na systémy Národní knihovny ČR. Provoz serveru byl obnoven po několika týdnech v provizorním režimu s tím, že je potřeba v blízké době aktualizovat řešení pro zasílání a editaci autoritních záznamů tak, aby odpovídalo současným bezpečnostním požadavkům a technickým možnostem. Nové řešení by mělo být uvedeno do provozu v roce 2022.

Fungování systému Aleph kybernetický útok neovlivnil. Přispívání knihoven se systémem Aleph pokračovalo po celou dobu bez omezení. Na určitou dobu byla ovšem pozastavena činnost supervize ze strany Oddělení národních jmenných autorit vzhledem k nutné obnově dotčených sítí NK ČR. Skluz se podařilo během následujících měsíců dohnat. Počet dodaných a zpracovaných záznamů nevykazuje proti předchozímu roku výrazný rozdíl.

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálníchází autorit

V průběhu roku probíhaly v jednotlivých knihovnách práce zaměřené na odstraňování duplicit, harmonizaci a aktualizaci lokálních autoritníchází. Rozsah prací závisí na možnostech konkrétní knihovny především v oblasti personálního zabezpečení. I přes narůstající možnosti využití automatizovaných procesů v katalogizační praxi je lidský podíl na tvorbě autoritnícháznamů stále dominantní.

Přehled harmonizačních oprav

Následující tabulka vychází z údajů uvedených v závěrečných zprávách knihoven, které byly zapojeny do projektů v programu VISK9 v roce 2021.

Název knihovny	Počet zharmonizovaných autoritnícháznamů	poznámka
Ústřední knihovna ČVUT	250	
K3 Bohumín, příspěvková organizace	4 849	
Městská knihovna Pelhřimov	2 235	klíčová slova
Městská knihovna Antonína Marka Turnov, příspěvková organizace	3 540	
Městská knihovna Jihlava	12 267	
Městská knihovna Karlovice	5 375	
Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm	5 934	
Městská knihovna Třebíč	106 962	jmenné autority
	397	regionální autority
	15	sladěno s národními autoritami
	622	konspekt
Souborný katalog knihoven Masarykovy univerzity	13 958	jmenné personální
	1 288	věcné personální
	181	jmenné korporativní
	1 505	věcné geografické
	9 940	věcné tematické
Masarykova veřejná knihovna Vsetín	9 491	
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	27 264	klíčová slova
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	6 327	
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.	43 858	
Vědecká knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	1 319	
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	7 412	
Knihovna Antonína Švehly	7 344	

Závěr

Kooperace na tvorbě souborů národních autorit je nesporně přínosná a užitečná. Významně zvyšuje rozsah a kvalitu obsahu databáze a přináší benefity pro její využívání nejen v síti knihoven.

Spektrum přispívajících knihoven stále nabízí velmi zajímavé možnosti k navázání spolupráce v oblasti tvorby a využívání souborů národních autorit. Zapojení dalších knihoven do kooperace je ovlivněno především personálními kapacitami v potenciálních kooperujících institucích či také technickými nároky spojenými s přispíváním do souboru národních autorit.

Zpracovala: *PhDr. Petra Šťastná (Oddělení národních jmenných autorit NK ČR)*

Dne: 7. 2. 2022